

ODZIVNOST V PROGRAM SVIT V ZDRAVSTVENI REGIJI NOVO MESTO V LETU 2019

Rak na debelem črevesu in danki je v Sloveniji eden najpogostejših rakov, za katerega je značilno, da se bolezen razvija več let (tudi deset in več) in nima prepoznavnih znakov. Zaradi poznega odkrivanja je umrljivost za tem rakom še vedno velika, zdravljenje pa je za bolnike naporno in manj uspešno. A na srečo je ta oblika raka tudi zelo dobro ozdravljiva, če jo odkrijemo dovolj zgodaj. Razvoj bolezni pa lahko celo preprečimo, če predrakave spremembe odkrijemo in odstranimo pravočasno.

Mednarodni mesec boja proti raku debelega črevesa in danke, ki ga vsako leto obeležujemo v marcu, izpostavlja pomen preprečevanja in zgodnjega odkrivanja. Meseca marca letos praznujemo tudi 11. obletnico delovanja Programa Svit, državnega presejalnega programa in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Preventivni Program Svit omogoča odkrivanje bolezni v zelo zgodnji fazi, ko znaki še niso očitni. Program temelji na organiziranem populacijskem presejanju, zgodnjem odkrivanju ter obravnavi predrakavih sprememb in raka debelega črevesa in danke z uporabo presejalnega testa na prikrito krvavitev v blatu, ki mu ob pozitivnem izvidu sledi kolonoskopija. Ciljna populacija Programa Svit so moški in ženske od dopolnjenega 50. do 74. leta starosti. Več o Programu Svit si lahko preberete na spletni strani <https://www.program-svit.si/> ali v Svitovih kontaktnih točkah v vseh zdravstvenih domovih.

V zdravstveni regiji Novo mesto se je v letu 2019 na vabilo v Program Svit odzvalo skoraj 67 % vabljenih oseb, kar je nekoliko več kot je slovensko povprečje (65,59 %). Odzivnost je bila tudi v letu 2019 pri moških nižja kot pri ženskah (pri moških je znašala 60,94%, pri ženskah 72,31%). Najvišja odzivnost med občinami v regiji je bila v občini Mirna Peč (78,48%), najnižja pa v občini Krško (60,01%). Več o odzivnosti v Program Svit v zdravstveni regiji Novo mesto si lahko preberete v Letnem poročilu o delovanju Programa Svit za leto 2019 (priloga 1).

Za doseganje dobrih rezultatov Programa Svit je ključnega pomena odzivnost v presejalni program ter kontinuirano osveščanje javnosti. Od leta 2011 je po podatkih Registra raka za Slovenijo viden padec pojavnosti raka debelega črevesa in danke pri celotni populaciji Slovenije, kar je zadosten dokaz, da Program Svit resnično učinkuje.

S spoštovanjem,

Skupina za nenalezljive bolezni NIJZ OE Novo mesto

Priloga 1: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1.1. do 31.12.2019

SLOVENIJA:

Od 1.1. do 31.12.2019 je bilo v program povabljenih 308.155 oseb in 306.995 osebam je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 201.352 oseb (65,59 %).

Podrobnejša analiza odzivnosti¹ po zdravstvenih regijah (glej Tabelo 1) je pokazala najvišjo odzivnost vabljenih v program v zdravstveni regiji Kranj (69,48 %), najnižjo pa v zdravstveni regiji Koper (61,96 %).

Tabela 1. Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v letu 2019

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Celje	64,72%	58,69%	70,53%
Koper	61,96%	56,64%	67,04%
Kranj	69,48%	65,72%	72,94%
Ljubljana	66,79%	60,89%	72,18%
Maribor	62,82%	57,09%	68,27%
Murska Sobota	63,59%	59,28%	67,64%
Nova Gorica	68,68%	64,35%	72,96%
Novo mesto	66,71%	60,94%	72,31%
Ravne na Koroškem	65,79%	59,96%	71,38%
Slovenija	65,59%	60,12%	70,74%

¹ Odzivnost na poslana vabila je določena kot količnik med številom oseb, ki so vrnile podpisano izjavo o sodelovanju v Programu Svit v obdobju od 1.1.2019 do 31.12.2019, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene in številom oseb, ki jim je bilo vabilo poslano v obdobju od 1.1.2019 do 31.12.2019, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene minus število oseb, ki jim vabilo ni bilo vročeno v istem obdobju, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene.

Odkritih je bilo 172 primerov raka debelega črevesa in danke, 2.016 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka. Tabela 2 prikazuje vrsto in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2019. Navedeni podatki so odraz preliminarne analize na dan 13.1.2020.

Tabela 2. Vrsta in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2019

Odkrita patologija	število	delež
Karcinom	172	1,90%
Suspektno za karcinom	28	0,31%
Limfom	1	0,01%
Nevroendokrini tumor	9	0,10%
Napredovali adenom	2.016	22,25%
Ne-napredovali adenom	3.056	33,72%
Sesilna serirana lezija	363	4,01%
Hiperplastični polip	423	4,67%
Druge ne-neoplastične najdbe	342	3,77%
Histološki izvid ni vnešen	2	0,02%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	1.625	17,93%
Brez najdb	1.025	11,31%
Skupaj	9.062	100%

ZDRAVSTVENA REGIJA NOVO MESTO:

Od 1.1. do 31.12.2019 je bilo v program povabljenih 20.406 oseb, od tega 10.052 moških in 10.354 žensk. 20.381 osebam, od tega 10.034 moškim in 10.347 ženskam, je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 13.597 (66,71 %) oseb, od tega 6.115 (60,94 %) moških in 7.482 (72,31 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 872 (6,41 %) oseb, od tega 394 moških in 478 žensk. V programu ni želelo sodelovati 14 (0,07 %) oseb, od tega 2 moška in 12 žensk. Od 12.145 vrnjenih kompletov vzorcev blata primernih za analizo je bilo 11.387 (93,76 %) testov negativnih in 758 (6,24 %) testov pozitivnih. Presejane je bilo 62,48 % povabljenih populacije. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje Tabela 3.

V letu 2019 je 617 oseb s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu prvič opravilo kolonoskopijo. Odkritih je bilo 15 primerov raka debelega črevesa in danke, 171 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

Tabela 3. Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Novo mesto po občinah v letu 2019

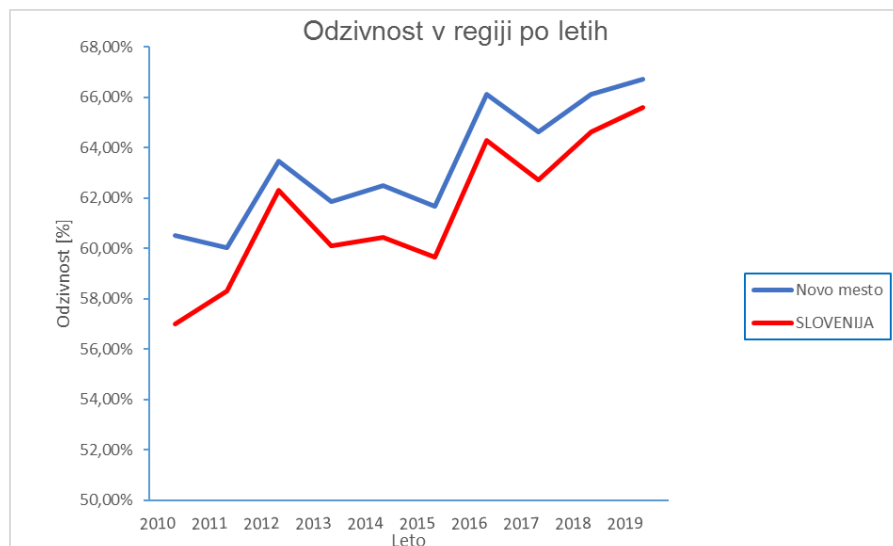
Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Mirna Peč	78,61%	74,52%	82,69%
Šentrupert	78,48%	68,15%	87,86%
Mokronog-Trebelno	73,43%	69,64%	77,56%
Mirna	73,18%	67,06%	78,04%
Semič	72,68%	73,55%	71,83%
Dolenjske Toplice	71,51%	65,57%	77,65%
Straža	70,69%	65,89%	75,80%
Šmarješke Toplice	68,94%	62,35%	76,32%
Žužemberk	68,37%	64,80%	71,91%
Črnomelj	68,18%	62,42%	73,93%
Novo mesto	68,18%	63,19%	72,44%
Trebnje	66,63%	59,59%	74,16%
Metlika	63,96%	57,38%	69,81%
Šentjernej	63,78%	58,43%	69,29%
Škocjan	63,46%	57,94%	69,20%
Kostanjevica na Krki	63,35%	57,06%	69,23%
Krško	60,01%	53,05%	67,28%
Novo mesto	66,71%	60,94%	72,31%

Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2015 do 2019 prikazuje Tabela 4. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Novo mesto v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji prikazuje Graf 1.

Tabela 4. Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2015 do 2019 v zdravstveni regiji Novo mesto

Občina	2015	2016	2017	2018	2019
Črnomelj	64,63%	68,88%	65,21%	68,82%	68,18%
Dolenjske Toplice	64,15%	74,02%	68,86%	75,19%	71,51%
Kostanjevica na Krki	56,10%	63,59%	63,71%	67,47%	63,35%
Krško	56,54%	59,64%	58,55%	58,23%	60,01%
Metlika	58,14%	59,68%	60,54%	61,91%	63,96%
Mirna	67,37%	66,75%	67,64%	66,32%	73,18%
Mirna Peč	67,19%	83,41%	74,01%	80,69%	78,61%
Mokronog-Trebelno	61,35%	65,60%	71,95%	68,17%	73,43%
Novo mesto	62,32%	68,07%	66,08%	66,93%	68,18%
Semič	73,47%	75,22%	72,45%	75,74%	72,68%
Straža	63,59%	67,97%	65,08%	70,48%	70,69%
Šentjernej	60,97%	69,45%	61,48%	69,47%	63,78%
Šentrupert	67,41%	72,00%	70,75%	72,02%	78,48%
Škocjan	61,52%	56,94%	66,30%	60,61%	63,46%
Šmarješke Toplice	63,17%	68,12%	67,24%	66,04%	68,94%
Trebnje	61,84%	67,19%	66,06%	68,31%	66,63%
Žužemberk	63,13%	60,19%	68,12%	63,41%	68,37%
Novo mesto	61,66%	66,11%	64,62%	66,12%	66,71%

Graf 1. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Novo mesto v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji

Ob kakršnikoli objavi teh podatkov je potrebno navesti vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Po podatkih preventivnih centrov iz zdravstvene regije Novo mesto v regiji deluje pet Svitovih kontaktnih točk, katerih naslovi in kontaktne osebe so navedeni v Tabeli 5.

Tabela 5. Seznam Svitovih kontaktnih točk v zdravstveni regiji Novo mesto

Zdravstveni dom	Naslov	Kontaktna oseba
Črnomelj	Delavska pot 4, 8340 Črnomelj	Katarina Brgan Petric
Krško	Cesta krških žrtev 132 C, 8270 Krško	Helena Žulič
Metlika	Cesta bratstva in enotnosti 71, 8330 Metlika	Marija Pezdirec
Novo mesto	Kandijska cesta 4, 8000 Novo mesto	Mojca Šenica
Trebnje	Golijev trg 2, 8210 Trebnje	Tjaša Kotar

S spoštovanjem,

dr. Dominika Novak Mlakar, dr. med. spec.
Vodja Programa Svit

Pripravil:
Gregor Mežek, dipl. jav. upr. (UN)